

INFORMACE O SEMINÁŘI URBANISTICKÁ KONCEPCE & ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ V KRNOVĚ

Ve dnech 15. a 16. dubna 2004 pořádala Asociace pro urbanismus a územní plánování České republiky (AUÚP ČR), která je členem Evropské rady urbanistů (ECTP), seminář na téma Urbanistická koncepce a územní plánování. Dějištěm byl starobylý Krnov, město připomínané již ve 13. století – město světoznámé varhanářské firmy Rieger – Kloss Varhany, město textilních továren Rudolfa Larische – jedno z nejvýznamnějších kulturních a průmyslových center Slezska.

Po cestě přes kopce Jeseníků, kde se zřídka setkáme s větší péčí o vzhled obce, je město Krnov příjemným překvapením, potvrzujícím své výsadní postavení v regionu. Je zde patrná snaha o zpříjemnění pobytu jak návštěvníků, tak místních obyvatel. Zejména upravené historické centrum s náměstím, obklopeným původně gotickými domy, nás vtáhne do jedinečné atmosféry místa, spojující dnešek se stovky let vzdálenou minulostí. Kolorit města dokreslují jednotlivé historické budovy jako například kostely sv. Martina a sv. Ducha, minoritský klášter, renesanční zámek, židovská synagoga a mnohé další. Město na březích řeky Opavy i krásnou okolní krajinu lze obdivovat z několika rozhleden v okolí a přitom se současně zamyslet nad jedinečností místa a nutností citlivého přístupu, chceme-li někam vsadit cosi nového. Toto vědomí, vědomí jedinečnosti, by mělo provázet každého tvůrce jakékoliv změny, kterou kamkoliv vnášíme. Tu nejviditelnější a nejméně návratnou změnu přináší právě územní plánování. Zde se proto stává rozhodujícím

činitelem úspěchu smysluplná a citlivá koncepce řešení – urbanistická koncepce.

Záštitu nad seminářem převzal krnovský městský úřad, ten poskytl pro konání prostory bývalého kostela svatého Ducha, dnes adaptované na koncertní síň. Gotická stavba, působící až románsky stroze, navozovala sváteční atmosféru, která byla ještě umocněna, když se podél stěn, zdobených biblickými výjevy z ruky mistra 15. století, vznesly ke křížové klénbě tóny varhan vévodících oltářnímu prostoru. Koncert z děl slavných varhanních mistrů téměř symbolicky přivítal účastníky semináře, zástupce veřejné správy i odborné veřejnosti. Povznášející tóny skladeb jako by chtěly předvést možné hranice dokonalosti a souladu a tím ukázat i cestu, kterou bychom se nejen v územním plánování měli ubírat.

Zúčastněně přivítal místostarosta Krnova Ing. Jaroslav Vrzal, který promluvil k historii a územnímu plánu města. Poté se řízení fóra ujal Ing. arch. Miroslav Tůma a nato následovaly referáty k tématice semináře. Přestože příspěvky jsou podrobně zveřejněny ve speciální příloze tohoto čísla časopisu, rád bych na tomto místě alespoň zmínil jejich stručný výčet.

První den byl věnován koncepci osídlení a sídel. K této tématice vystoupil Ing. arch. Milan Körner s referátem ke struktuře osídlení, zejména k osídlení České republiky a jeho středoevropským souvislostem. Ing. arch. Jaroslav Haluza a Ing. arch. Petr Gajdušek prezentovali příspěvek ke koncepci velkých územních celků severní Moravy. Ing. arch. Hana Houzarová a Ing. arch. Jiří Fixel předsta-

vili koncepci územní prognózy Jihomoravského kraje. Ing. arch. Petr Durdík prezentoval příspěvek k urbanistické koncepci města Prahy. Ing. arch. Miroslav Tůma referoval o koncepci středně velkých měst v souvislosti s územním plánem velkého územního celku Polabí. Ing. arch. Jitka Mejsnarová hovořila o urbanistické koncepci Kolína. Poté Ing. arch. Vladimír Klajmon předvedl urbanistickou koncepci Kutné Hory. Ke koncepci zón promluvil Ing. arch. Tomáš Šavrdra a Ing. arch. Michal Exner na příkladu Dejvic a Ing. arch. Jaroslav Trávníček na příkladech zón ve městech Písek, Strakonice a Prachatice.

Krajíně a jejím vztahu k urbanistické koncepci byl věnován druhý den semináře. Ten zahájil svým příspěvkem doc. Ing. Petr Kučera, který se zmínil o přírodě a krajíně jako o nedílné části urbanistické koncepce. Doc. Ing. arch. Ivan Vorel hovořil o identitě, charakteru a rázu krajiny. Jan Hendrych se ve svém příspěvku zabýval otázkou péče o kulturní krajinu. Poté vystoupil Ing. arch. Jan Mužík s referátem ke koncepci malých měst. Nakonec se svým příspěvkem vystoupil Ing. arch. Martin Tunka, který promluvil o vazbách urbanistické koncepce na připravovaný nový stavební zákon. Závěrečné slovo patřilo předsedovi asociace pro urbanismus a územní plánování doc. Ing. arch. Janu Mužíkovi; v něm poděkoval účastníkům i organizátorům semináře.

V pozdním odpolední prvního dne byli účastníci setkání pozváni zástupci města Krnova do městské kavárny. Bylo připraveno pohoštění i malé překvapení v podo-

bě koncertu džezového orchestru, jehož hudební produkce svou kvalitou mile potěšila. I pro závěr druhého dne přichystalo hostitelské město zajímavý program. Tím byla prohlídka výroby varhan. Zde je na místě se opravit, protože slovo výroba je naprosto neadekvátní umění tvůrců těchto mistrovských nástrojů.

Co říci závěrem? Snad ještě několik postřehů z jednání, které jsem si v jeho průběhu poznamenal. Čtenáře prosím o prominutí, že tyto poznámky jsou neuctívané a současně jej proto odkazuji na výše zmíněnou přílohu tohoto čísla časopisu, v níž jsou referáty uvedeny v plném znění. Snad mi též řečníci promínou, že neuvádím autory výroků, avšak mnohé myšlenky se objevily v různých příspěvcích současně a proto je zde předkládám spíše jako volnou a víceméně osobní interpretaci řečeného. Tedy:

Urbanismus je oproti minulosti volněji vnímaný pojem, ne pouze jako stavba měst, ale jako široké chápání souvislostí v území, vycházející z principů trvale udržitelného rozvoje. Urbanistická koncepce je páteří urbanistické tvorby, řeší

komplexně vztahy v území uvnitř i vně urbanizovaného území a mezi nimi. Základem je přístup, kdy se urbanistická koncepce prolíná – „propisuje“ – všemi stupni územně plánovací dokumentace tak, aby vyšší stupeň ponechal dostatek prostoru pro tvorbu stupni nižšímu a sám si ponechal možnost rychlé reakce na měnící se podmínky. Koncepce nesmí být svazující, pouze zavazující dodržet dohodnuté. Koncepce musí respektovat jedinečnost i míru únosnosti daného území. Zaznělo upozornění, aby například koncepce krajů nepřerostly možnosti státu, proto musí být nějakým způsobem z úrovně státu řízeny, aby nedocházelo k zahlcení území záměry. Příroda a krajina jsou nedílnou součástí urbanistické koncepce, která musí najít rovnováhu mezi dvěma trendy, to je tlakem tvořit krajinu pro člověka a tendencí ponechat krajinu neantropogenním společenstvím.

Co tedy je urbanistická koncepce? Je to vedoucí idea, tvůrčí záměr a prostorová kompozice, sledující vazby a prostorové vztahy v území jako celku a vždy stavějící na předcházejícím, již dříve vytvoře-

ném. Je podkladem pro zadání vzájemných vztahů oborových koncepcí a měla by je tedy koordinovat z pozice do určité míry nadřazené. To je líc této mince. K jejímu rubu však třeba dodat, že bez vztahu k politice a financím je urbanistická koncepce bezzubá a neprosaditelná. Co je tedy dnes tvorba urbanistické koncepce, musí-li nutně komunikovat s politiky, lobbystickými skupinami, veřejností a podřizovat se tak nutně jiným než estetickým a technickým požadavkům? Je to politika? Je to obchod? Je to umění? Je to ještě vůbec tvorba, nebo bruslení mezi ploty předpisů a různých zájmů? Přičiňme se o to, aby to vše bylo co nejlépe skloubeno dohromady. Snažme se aby, náš pohled do tohoto ze střípků skládaného zrcadla s odstupem času co nejméně děsil.

Loučili jsme se s Krnovem. Závěděl jsem stavitelům kostelů a varhan, mistrům varhanní hudby i tvůrcům nástěnných maleb, ale jenom trochu.

*Ing. arch. Jaroslav Tušer
Ústav územního rozvoje Brno*